

უცხოელი სტუდენტები საქართველოში და მათი გავლენა ქვეყნის ეკონომიკაზე

ქინქლაძე რუსუდან

საქართველოს ტექნიკური
უნივერსიტეტი, ასოცირებული პროფესორი

ჩიტალაძე ქეთევან

თსუ-ის ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი

სამეცნიერო ლიტერატურაში ტერმინი „საგანმანათლებლო მიგრაცია“ დღეისათვის საკმარისად ხშირად გვხვდება, რადგან იგი მიგრაციის ერთერთი ყველაზე სწრაფად მზარდი სახეა. ამიტომ, მისი შესწავლა მეტად მნიშვნელოვანია. იუნესკო-ს სტატისტიკის ინსტიტუტის მონაცემებით, მსოფლიოში საერთაშორისო მობილური სტუდენტების რაოდენობა 2016 წლისთვის 4,85 მლნ-ზე მეტი იყო. მნიშვნელოვნად იზარდება მათი რიცხვი საქართველოშიც - 2008/2009 სასწავლო წელს - 499, ხოლო 2018/2019 სასწავლო წელს კი 12 ათასზე მეტი სტუდენტი სწავლობს (წინა წელთან შედარებით 21%-ით, ხოლო 2008/2009 სასწავლო წელთან შედარებით 23,5-ჯერ გაიზარდა). მათი 90% აზერბაიჯანის, ინდოეთის, ერაყის, ნიგერიის, თურქეთის და რუსეთის მოქალაქეა, უმრავლესობა (95%) თბილისში, 2.2% - ქუთაისში, ხოლო 1.8% - ბათუმში სწავლობს. ყველაზე ძვირადღირებული და გამორჩეულად პოპულარულია სამედიცინო განათლება (50%). ერთი უცხოელი სტუდენტის ხარჯი საშუალოდ 7,733 დოლარი (სწავლის საფასური ცხოვრების, დასვენების, მოგზაურობის და სხვა ხარჯები), ანუ 195 მლნ ლარია წელიწადში (დოლარი-2.7 ლარი), რაც საქართველოს მსპ-ის 0.6%, ხოლო მომსახურების ექსპორტის 6%-ია. 2020 წლისთვის სტუდენტთა რიცხვი 20 ათასი და შემოსავლები 0,5 მლნ ლარი იქნება. მიღებული ეკონომიკური სარგებელი კიდევ უფრო გაიზარდება სწავლების ხარისხისა და მომსახურების გაუმჯობესებით.

საკვანძო სიტყვები: განათლება, საგანმანათლებლო მიგრაცია, უცხოელი სტუდენტების რიცხოვნობა და დინამიკა, ეკონომიკური სარგებელი.

განათლება სისტემურ ქმედებათა პროცესი და ის საკვანძო მომენტია, რომელიც განაპირობებს ადამიანის ფიზიკური, ინტელექტუალური და მორალური უნარ-ჩვევების განვითარებას. თანამედროვე მსოფლიოში განათლების მდგომარეობა რთული და წინააღმდეგობრივია. ერთი მხრივ, განათლება XX საუკუნეში ადამიანის საქმიანობის ყველაზე მნიშვნელოვანი ნაწილი და ამ სფეროში ჩამოყალიბებული უზარმაზარი მიღწევები გასული საუკუნისთვის დამახასიათებელი გრანდიოზული სოციალური, სამეცნიერო და ტექნოლოგიური გარდაქმნების საფუძველი გახდა. მეორე მხრივ, განათლების ფარგლების გაფართოებასა და მისი სტატუსის ცვლილებას თან ახლავს ამ სფეროს პრობლემების გამწვავება, რაც განათლების კრიზისზე მიუთითებს. და ბოლოს, ამ კრიზისის დაძლევის საშუალებების ძიების პროცესში მიმდინარეობს მისი რადიკალური ცვლილებები და ახალი საგანმანათლებლო სისტემების ფორმირება.

განათლების განვითარების მნიშვნელოვანი თვისება მისი გლობალური ბუნებაა, რომელიც თანამედროვე მსოფლიოში ინტეგრაციის პროცესების არსებობას, საზოგადოებრივი ცხოვრების სხვადასხვა სფეროში სახელწიფოთა შორის ინტენსიურ ურთი-ერთობებს ასახავს. განათლება მაღალგანვითარებული ქვეყნების ეროვნული პრიორიტეტების კატეგორიიდან მსოფლიოს პრიორიტეტების კატეგორიაში გადავიდა.

მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში არსებული განათლების სისტემა ადეკვატურად ვერ პასუხობს ცოდნისა და ტექნოლოგიების სწრაფ ცვლილებას, რაც ახალგაზრდებს აიძულებს განათლება საზღვარგარეთ მიიღონ. სამეცნიერო ლიტერატურაში ტერმინი „საგან-მანათლებლო მიგრაცია“ დღეისათვის საკმარისად ხშირად გვხვდება, რადგან იგი მიგრაციის ერთერთი ყველაზე სწრაფად მზარდი სახე გახდა. ამიტომ მისი შესწავლა მეტად მნიშვნელოვანია.

საგანმანათლებლო მიგრაციის წარმოშობის ძირითადი მიზეზი თანამედროვე ეტაპზე ეკონომიკის განვითარებისა და შესაბამისად, შრომის ბაზარზე წარმოქმნილი კონკურენციის ადეკვატური განათლების მიღებაა. საგანმანათლებლო მიგრაცია წარმოადგენს მიგრაციის განსაკუთრებულ სახეს, რომლის განმასხვავებელი ნიშანია ის, რომ იგი არის განათლების მისაღებად საზღვარგარეთ განსაზღვრული ასაკობრივი ჯგუფის ნებაყოფლობითი, მოკლევადიანი, წინასწარ დადგენილი დროით გამგზავრება და ცხოვრება. დღეისათვის, ახალგაზრდების საკმაოდ დიდი რიცხვი ირჩევს თავისი ქვეყნის გარეთ განათლების მიღებას.

საზღვარგარეთ განათლების მიღების მზარდი მოთხოვნის შესაბამისად, ე.წ. „მობილობის სტუდენტები“ იწყებენ ქვეყნის საზღვარებს გარეთ უმაღლესი განათლების მისაღებად ახალი მიმართულებების ძებნას. საზღვარგარეთ სწავლის მსურველთა რიცხვი ყოველწლიურად ზრდასთან

ერთად, უნივერსიტეტები მთელს მსოფლიოში აძლიერებენ ბრძოლას საუკეთესო და ნიჭიერი ადამიანების მოზიდვისათვის. მაგრამ ასევე მძაფრდება უფრო ხელმისაწვდომ და სათანადო სასწავლო პროგრამებზე სწავლის კუთხით განვითარებადი ქვეყნების სტუდენტებს შორის მზარდი კონკურენცია. საერთაშორისო მობილობის სტუდენტების სეგმენტში ზრდას მსოფლიოს უნივერსიტეტებში სწავლის მსურველთა განაცხადებისა და სტუდენტთა ჩარიცხვის რაოდენობის ზრდა ასახავს.

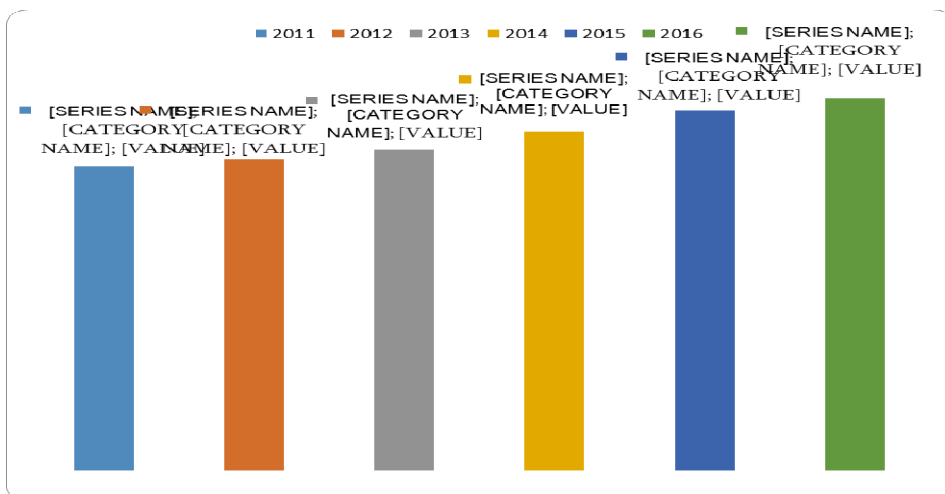
დღეს უკვე შეიძლება იმის მტკიცება, რომ მსოფლიო საგანმანათლებლო მომსახურების ბაზარი ჩამოყალიბდა და ყველაზე დიდი მოცულობის მომსახურებას ამ კუთხით, უმაღლესი სასწავლო ორგანიზაციები აწარმოებენ. სწორედ ისინი უწყობენ ხელს საგანმანათლებლო მიგრაციის ყველაზე მნიშვნელოვანი ნაკადების ფორმირებას. მრავალი სახელმწიფო და სასწავლო დაწესებულება ცდილობს უცხოელი სტუდენტების მოზიდვას საკუთარი პროგრამების რეკლამირების, სწავლისათვის გარკვეული პირობების შექმნისა და მსოფლიოს სხვადასხვა ნაწილში სასწავლო გამოფენების ორგანიზების გზით. კონკურენცია ამ მიმართულებით სულ უფრო მძაფრდება და ამ ბრძოლაში მნიშვნელოვან როლს უნივერსიტეტების საერთაშორისო რეიტინგი ასრულებს. თუმცა მხოლოდ ეს არ განაპირობებს ახალგაზრდების არჩევანს. გარდა ამისა ძალზედ მნიშვნელოვანია სხვა ფაქტორებიც, როგორცაა სასწავლო ენა; განათლების ხარისხი; სწავლის საფასური; მიმღები ქვეყნის სამეგრაციო პოლიტიკა; სასწავლო პროგრამების მოქნილობა; ქვეყნებს შორის ისტორიული, გეგრაფიული, კულტურული და სავაჭრო ურთიერთობები; შრომის ბაზარზე კურსდამთავრებულთათვის პროფესიული პერსპექტივები და სხვ.

როგორც ცნობილია, საგანმანათლებლო მიგრაცია წარმოადგენს ადამიანთა გადაადგილებას თავისი ქვეყნის გარეთ განათლების მიღების მიზნით. მიგრაციის ეს სახე ახალგაზრდებს ახალი შესაძლებლობების, უახლესი ტექნოლოგიების, მსოფლიო კულტურის, ხარისხიანი განათლების, საერთაშორისო შრომის ბაზარების აღმოჩენის საშუალებას აძლევს. ეს კი ახალგაზრდისათვის, რომლებიც არსებული შესაძლებლობების შესაბამისად თავისი გზის არჩევას და ცხოვრებასაც კი ახლა იწყებენ, ხშირად ძალზედ მნიშვნელოვანია. უცხოელი სტუდენტები - ეს დროებითი მიგრანტებია, რომლებიც საზღვარგარეთ იღებენ უმაღლეს, წინასაადიპლომო, საშუალო და სხვ. სახის განათლებას. გავრცელებული მოსაზრების შესაბამისად, ადამიანებს განათლების მიღება საზღვარგარეთ იმის გამო ურჩევნიათ, რომ მათი გარემო სასურველი განათლების მიღების საშუალებას არ იძლევა. ისინი ირჩევენ განათლების მისაღებად ისეთ ქვეყნებს, სადაც მათი სასურველი სასწავლო დაწესებულება არის.

იუნესკო-ს სტატისტიკის ინსტიტუტის მონაცემებით¹, მსოფლიოში საერთაშორისო მობილური სტუდენტების რაოდენობა ბოლო 10 წლის განმავლობაში თითქმის 70%-ით გაიზარდა და 2016 წლისთვის 4,85 მლნ-ს გადააჭარბა (იხ. ნახ.1). უცხოელი სტუდენტების რაოდენობის სტაბილური ზრდასთან ერთად, განათლების ინტერნაციონალიზაცია გადამწყვეტ როლს თამაშობს თანამედროვე განათლების სისტემებში.

ნახაზი 1

უცხოელი სტუდენტების რიცხოვნობა (მლნ) 2011-2017 წწ.

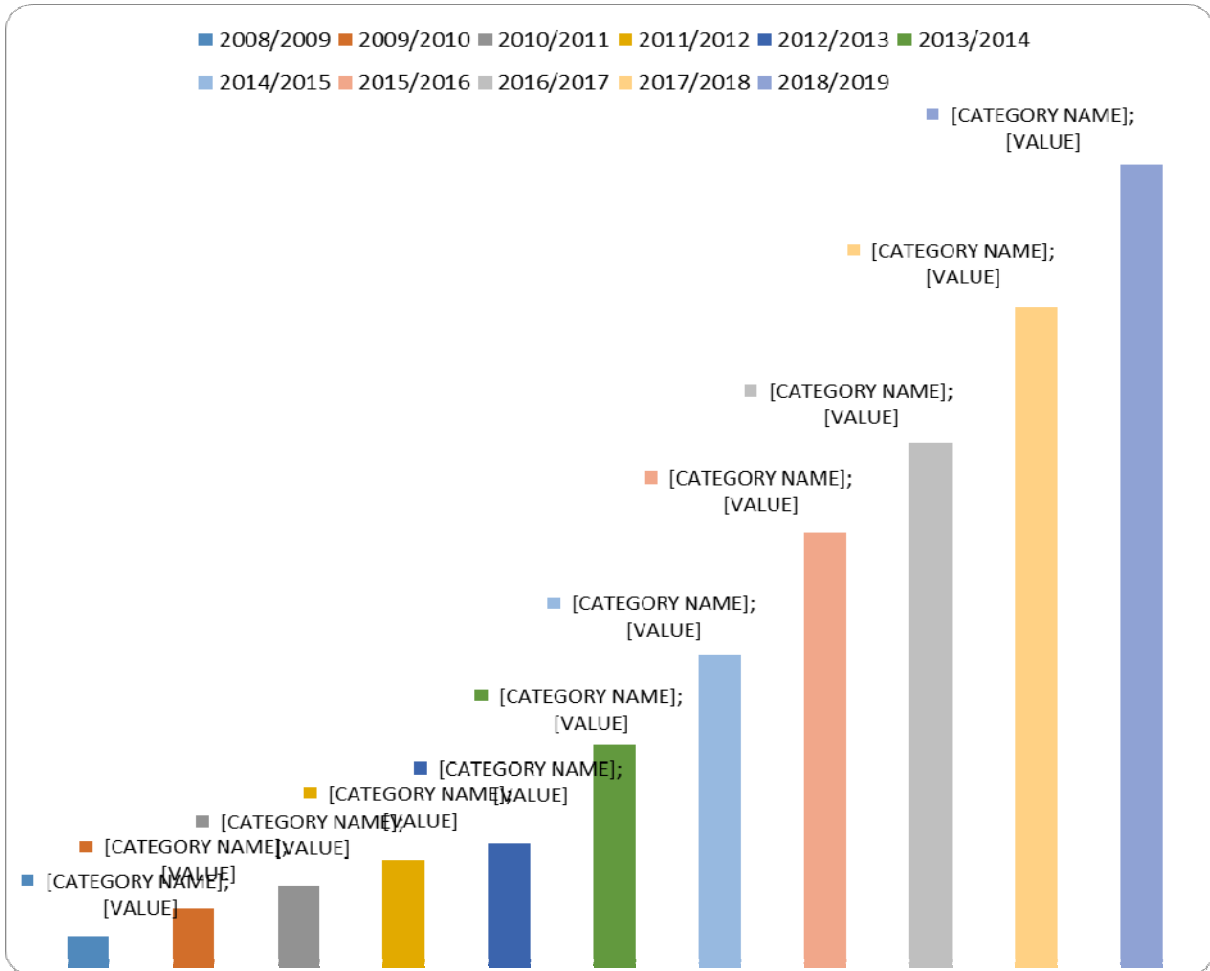
წყარო იუნესკო-ს მონაცემები

¹ https://publications.iom.int/system/files/pdf/global_migration_indicators_2018.pdf

საქართველოში, რომელსაც განათლების დონის რეიტინგის მიხედვით 2018 წელს მსოფლიოს 189 ქვეყანას შორის 26-ე ადგილი უკავია², ბოლო წლებში უცხოელი სტუდენტების რაოდენობა მნიშვნელოვნად გაიზარდა (იხ. ნახ. 2)³.

ნახაზი 2

უცხოელი სტუდენტების რიცხოვნობა საქართველოს უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში 2008/2009-2018/20019 სასწავლო წლებში

წყარო: საქსტატი

როგორც გრაფიკიდან ჩანს, თუ 2008/2009 სასწავლო წელს საქართველო 499 უცხოელ სტუდენტს მასპინძლობდა, 2018/2019 სასწავლო წლის მდგომარეობით ქვეყანაში 12 ათასზე მეტი სტუდენტი სწავლობს და წინა წელთან შედარებით 21%-ით, ხოლო 2008/2009 სასწავლო წლებთან შედარებით 23,5-ჯერ გაიზარდა. ამ წლების განმავლობაში საშუალოდ მათი რიცხოვნობა 1173 სტუდენტით გაიზარდა.

საქართველოში მყოფი უცხოელი სტუდენტების 90%-ს შეადგენენ აზერბაიჯანის, ინდოეთის, ერაყის, ნიგერიის, თურქეთის და რუსეთის მოქალაქეები. ამასთან, აზერბაიჯანის, ერაყის, ინდოეთის და ნიგერიის მოქალაქე სტუდენტების რაოდენობა ბოლო წლებში მნიშვნელოვნად გაიზარდა, ხოლო თურქეთის და რუსეთის მოქალაქეების რაოდენობა შედარებით სტაბილურია (იხ. ცხრილი).

² United Nations Development Programme: Education Index 2018. <https://gtmarket.ru/ratings/education-index/education-index-info>

³ ინფორმაციის ძირითად წყაროს ამ მიმართულებით საქსტატი წარმოადგენს, თუმცა უფრო დეტალური კვლევისთვის საჭიროა განათლების სამინისტრომ ყოველკვარტლურად გამოქვეყნოს ანგარიში საერთა-შორისო სტუდენტების რაოდენობის შესახებ

**საქართველოში მყოფი უცხოელი სტუდენტები ქვეყნების მიხედვით
2008/2009 -2018/2019 სასწავლო წლებში.**

	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019
აზერბაიჯანი	86	22 9	13 5	28 0	58 3	86 0	137 2	238 8	265 0	270 2	212 4
თურქეთი	10 6	14 0	22 7	33 0	38 4	37 3	492	484	360	224	229
ინდოეთი	12 9	24 8	40 9	58 5	82 5	91 1	110 4	143 5	250 7	383 4	583 0
ერაყი	8	3	1	1	65	30 4	657	793	974	821	759
ნიგერია	..	..	...	49	48 6	30 5	478	587	441	439	366
რუსეთი	84	77	23 2	12 4	19 1	16 7	157	253	249	257	306

წყარო: საქსტატი

საქსტატის მონაცემების მიხედვით, საქართველოში 2017/2018 სასწავლო წელს 10074 უცხოელი სტუდენტი სწავლობდა. მათგან 3 650 სახელმწიფო, ხოლო 6 413 კერძო სასწავლებლებში სწავლობს. უცხოელ სტუდენტებს შორის ყველაზე მეტი - 3 834 სტუდენტი ინდოეთიდანაა, 2 702 - აზერბაიჯანიდან, ხოლო 821 სტუდენტი ერაყიდანაა. რაც შეეხება 2018-2019 სასწავლო წელს, საქართველოში 12234 უცხოელი სტუდენტი სწავლობს და მათგან ყველაზე მეტი 5830 სტუდენტი, კვლავ ინდოეთიდანაა და წინა წელთან შედარებით ზრდამ 52%-ი შეადგინა. ხოლო შემცირდა სტუდენტების რიცხვი ერაყიდან და აზერბაიჯანიდან, შესაბამისად 8% და 21%-ით. საინტერესოა ის ფაქტიც, რომ 2011/2012 სასწავლო წელს ნიგერიიდან საქართველოში 49 სტუდენტი სწავლობდა, რომელთა რიცხვი ყოველწლიურად იზრდება და 2018/2019 სასწავლო წლისთვის 6,5-ჯერ გაიზარდა (366 სტუდენტი). უცხოელი სტუდენტების უმრავლესობა უკვე წლებია თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტს ირჩევს. თუმცა, ბოლო წლებში მნიშვნელოვნად გაიზარდა უცხოელი სტუდენტების რაოდენობა საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტში, საქართველოს უნივერსიტეტსა და კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტშიც. მათი უმრავლესობა თვლის, რომ საქართველოში სწავლა იმიტომ გადანყვიტეს, რომ უსაფრთხო ქვეყანა და ცხოვრებაც სხვა ქვეყნებთან შედარებით იაფია.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მონაცემებით, საქართველოში მყოფი უცხოელი სტუდენტების აბსოლიტური უმრავლესობა (95%) თბილისში სწავლობს, 2.2% - ქუთაისში, ხოლო 1.8% - ბათუმში. სამედიცინო განათლება, რომელიც ყველაზე ძვირადღირებულია, გამორჩეულად პოპულარულია უცხოელ სტუდენტებში, რომელთა ნახევარი განათლებას მედიცინის, ჯანდაცვის, ფარმაცევტიკის ან სტომატოლოგიის მიმართულებით იღებს, თითქმის მეოთხედი ბიზნესის, ეკონომიკის ან სამართლის ფაკულტეტზე სწავლობს. ევროპელი სტუდენტები კი ძირითადად შუა საუკუნეების ქართული ხელოვნებისა და ისტორიის შესწავლის მიმართ იჩენენ ინტერესს.

მიგრაციის საკითხთა სამთავრობო კომისიის 2017 წლის ანგარიშში აღნიშნულია, რომ ერთი უცხოელი სტუდენტი საშუალოდ 7 733 დოლარს (სწავლის საფასურის, დამატებული ცხოვრების, დასვენების, მოგზაურობის და სხვა ხარჯები) ანუ 195 მილიონი ლარს ხარჯავს წელიწადში (კვლევის გამოქვეყნებისას, 2017 წლის ნოემბერში, დოლარის კურსი 2.7 ლარი იყო), რაც საქართველოს მთლიანი შიდა პროდუქტის 0.6%, ხოლო მომსახურების ექსპორტის 6%-ს შეადგენდა⁴. როგორც ზემოთ აღინიშნა, საქართველოში სწავლის მსურველთა რიცხვი წლიდან წლამდე იზრდება, რაც იმას ნიშნავს, რომ თუ ასეთი ტემპით გაგრძელდა, 2020 წლისთვის უცხოელ სტუდენტთა რიცხვმა შესაძლოა 20 ათასსაც მიაღწიოს, რაც ავტომატურად ქვეყნის ბიუჯეტის შემოსავლების ზრდასაც ნიშნავს. იგივე კურსით რომ განვსაზღვროთ, იგი ნახევარი მილიონი ლარი იქნება. მარტივ გათვლებზე დაყრდნობით, შესაძლებელია, რომ საქართველოს განათლების სისტემაში, უცხოელი სტუდენტების მიერ საქართველოში სწავლის მისაღების მიზნით გადახდილმა თანხებმა მასზე ჯამურად განეული ხარჯებიც კი დაფაროს.

ფრიად საინტერესო კვლევა ჩაატარა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკის საერთაშორისო სკოლამ (ISET) მიგრაციის საკითხთა სამთავრობო კომისიის სამდივნოს დაკვეთით და ევროკავშირის დაფინანსებითა და მიგრაციის პოლიტიკის განვითარების საერთაშორისო

⁴ „მოკლე ფორმატის მიგრაციის პროფილი უცხოელი სტუდენტები საქართველოში“.
http://migration.commission.ge/files/migraciis_profil_i_a5_geo.pdf

ცენტრის (ICMPD) მართული პროექტით - „მიგრაციის მართვის გაძლიერება საქართველოში“ (ENIGMMA), რომლის მიზანი საქართველოს ეკონომიკაზე უცხოელი სტუდენტების გავლენის შეფასება იყო⁵. კვლევის მიხედვით საქართველოში უცხოელი სტუდენტების მოზიდვაში გადამწყვეტ როლს საქართველოს, როგორც უსაფრთხო ქვეყნის რეპუტაცია და სწავლის დაბალი საფასური ასრულებს, კონკრეტული უნივერსიტეტის არჩევისას კი ინგლისურენოვანი კურსების ხელმისაწვდომობას, აკადემიური პერსონალის კვალიფიციურობას და სწავლების საფასურს აქცევენ ყურადღებას. გამოკითხულ სტუდენტთა უმრავლესობა (89%) აცხადებს, რომ ფინანსურად სამშობლოში დარჩენილ საკუთარ ოჯახებზე არიან დამოკიდებულნი. ყველაზე მცირე დაფინანსება აზერბაიჯანის მოქალაქე სტუდენტებს აქვთ, ხოლო ყველაზე დიდი - ერაყის (წლიურად, შე-საბამისად, 2157 და 9985 აშშ დოლარი). სტუდენტების დანახარჯებში ყველაზე დიდი წილი სწავლის საფასურს (მთელი ხარჯების 38.88%) უკავია, საშუალოდ იგი ყველა უნივერსიტეტის მიხედვით 4777 აშშ დოლარს შეადგენს⁶.

ეკონომიკური სარგებლის გარდა, განათლების ინტერნაციონალიზაცია ზრდის ქვეყნის ცნობადობას. ასევე, მას შემდეგ, რაც სტუდენტები დაბრუნდებიან თავიანთ ქვეყნებში, კვლავ გააგრძელებენ კავშირს იმ სახელმწიფოსთან, სადაც განათლებას იღებდნენ. რამასთან, ერთგვარ რეკლამასაც გაუწევენ საქართველოში სწავლის გაგრძელებასთან დაკავშირებით.

აღსანიშნავია, რომ უცხოელი სტუდენტების დიდი უმრავლესობა გეგმავს საქართველოში განათლების მიღებას და შემდეგ ქვეყნის დატოვებას, რითაც მათი სამომავლო გავლენა საქართველოს შრომის ბაზარზე დიდწილად უმნიშვნელო იქნება. უცხოელ სტუდენტთა 65% სწავლის დასრულების შემდეგ საფეხურზე სწავლის გაგრძელებას გეგმავს, მათ შორის 8% - საქართველოში. 30%-ზე ნაკლები ფიქრობს სწავლის შემდეგ დასაქმებაზე, მათ შორის მხოლოდ 5% აპირებს სამუშაოს ძებნას საქართველოში⁷. ეს უკანასკნელი კი იმაზე მიუთითებს, რომ უცხოელი სტუდენტების გავლენა საქართველოს ეკონომიკაზე დიდწილად მოკლევადიანია და იმ პერიოდით შემოიფარგლება, რასაც სტუდენტები სწავლისთვის ქვეყანაში ატარებენ. ეს კი, რა თქმა უნდა, ამცირებს უცხოელ სტუდენტთა პოტენციურ გრძელვადიან ეფექტს ქვეყნის ეკონომიკაზე. საქართველოში სწავლის ან მუშაობის გაგრძელების მიზნით დარჩენა, რასაც ასევე მონაცემები მიუთითებს, კიდევ უფრო გაზრდის უცხოელი სტუდენტებისგან მიღებულ ეკონომიკურ სარგებელს. ამას კი ხელს შეუწყობს უნივერსიტეტებში სწავლების ხარისხისა და მომსახურების გაუმჯობესება. უნდა შეიცვალოს საკანონმდებლო ჩარჩო, გაიზარდოს უნივერსიტეტების ავტონომიურობა და გაიზარდოს რაკადემიური პროგრამების ინტერნაციონალიზაცია, ასევე უნდა შეიქმნას უფრო მეტი უცხოენოვანი პროგრამები⁸. გარდა ამისა, მეტად მნიშვნელოვანია სახელმწიფოს ხელშეწყობაც, თუნდაც სტუდენტური ვიზების გაცემის კუთხით. სახელმწიფოს ერთიანი მიდგომის ფარგლებში ვერ შეიქმნება ისეთი გარემოპირობები და ინფრასტრუქტურა, რომელიც საერთაშორისო სტუდენტების ჩამოსვლასა და სწავლას მარტივსა და მიმზიდველს გახდის. საჭიროა საერთაშორისო სტუდენტების რაოდენობის გაზრდის მიმართულებით შეიქმნას სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა, ასევე, პლატფორმა **Study in Georgia**, რომელიც საერთაშორისო და საქართველოს უნივერსიტეტებს, სტუდენტებს ერთმანეთთან დაკავშირებაში დაეხმარება.

ლიტერატურა

1. Global Migration Data Analysis Centre (GMDAC) International Organization for Migration (2018) https://publications.iom.int/system/files/pdf/global_migration_indicators_2018.pdf
2. “მოკლე ფორმატის მიგრაციის პროფილი უცხოელი სტუდენტები საქართველოში” (2017). http://migration.commission.ge/files/migraciis_profili_a5_geo.pdf
3. www.geostat.ge

⁵ გამოკითხვა ჩატარდა ონლაინ კითხვარის საშუალებით, 2016 წლის 8 დეკემბრიდან 2017 წლის 22 იანვრამდე. კვლევის ფარგლებში გამოკითხულ იქნა 277 უცხოელი სტუდენტი საქართველოს სხვადასხვა 8 უნივერსიტეტიდან (უცხოელი სტუდენტების 60%) და 10 უნივერსიტეტის ადმინისტრაციის 12 წარმომადგენელი სიდრმისეული ინტერვიუთი (უცხოელი სტუდენტების 45%).

⁶ ISET-ის ონლაინ გამოკითხვა, 2016

⁷ ISET-ის ონლაინ გამოკითხვა, 2016

⁸ უნივერსიტეტები, რომლებიც უცხო ქვეყნის სტუდენტებს მასპინძლობენ, შესაბამის საგანმანათლებლო პროგრამებს ქმნიან. მაგ., ჰოლანდიის უმაღლესი განათლების პროგრამების 79% ინგლისურ ენაზეა, ესტონეთი 100-ზე მეტ აკრედიტებულ პროგრამას სთავაზობს სტუდენტებს.

FOREIGN STUDENTS IN GEORGIA AND THEIR IMPACT OF THE COUNTRY'S ECONOMICS

Kinkladze Rusudan

*Georgian Technical University,
Associate Professor*

Chitaladze Ketevan

*Iv Javakishvili State University
Tbilisi State University University,
Academic Doctor of Economics*

Summary

The term „Student Migration” is very prevalent these days in scientific literature, while it’s one of the growing types of migration.

According to UNESCO statistical data, there were more than 4.85 million international mobile students as of 2016. Their number grows rapidly also in Georgia – 499 in the years 2008/09 in contrast to more than 12 thousand in the years of 2018/19 (21% more than the last year, and 23.5 times more than the year of 2008/09). 90% percent of them are citizens of Azerbaijan, India, Iraq, Nigeria, Turkey, and Russia, most of them living in Tbilisi (95%), Kutaisi (2.2%), and Batumi (1.8%). The most expensive and popular is medical education (50%).

The mean expenses of one foreign student is up to 7,733 USD (University fee, everyday expenses, travel expenses and so on), with the total number of students spending up to 195 million GEL a year (1 USD – 2.7 GEL), which is 0.6% of Georgia’s GDP, and 6% of service export. The number of students in 2020 is estimated to be up to 20 thousand and the income is estimated to grow up to 0.5 million GEL. The economic profit will grow when the quality of education and the service improves.

Key words: *Education, educational migration, number and dynamics of foreign students, economic benefits.*